

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. XXXI. Relatio, Relatum, Relativum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

derat. 36. confid. 1. Octav. Glorit. respons. 2. num. 29.

Declarat hanc regulam Nebelkra decif. 2. per tot. ubi pag. 51. distinguit inter regulam sumptam pro lege seu constitutione juris, ut in l. 1. & 2. ff. de LL. cap. 1. cum seq. distinct. 3. quo casu concedit veram esse regulam, & inter regulam sumptam pro generali quodam axioma & argumento Topico, v. c. Afflictio non est addenda afflictio: nemo debet locupletari cum alterius damno, & hoc respectu non largitur.

De Rei Vindicatione vid. *Vindictio*.

CAP. XXXI.

Relatio, Relatum, Relativum.

Axioma I.

Per relationem quid proponatur, an per narrationem, perinde est. Phil. Dec. conf. 647. num. 3. Carpzov. p. 1. confit. 1. defin. 3. num. 6.

II.

Relatum nihil probat quicquam, nisi de eo appareat. Gail. lib. 1. observat. 82. n. pen. per Aub. si quis in aliquo. C. de edend. l. in testamento 27. ff. de condit. & dem. Roland. à Valle confil. 19. num. 5. vol. 3. Tacheran. decif. Pedem. 710 num. 12. Nam ut scribit idem Tacheran. decif. Pedem. 39. num. 4. si non sciatur quid specificè in relato contineatur, relatio est irrelevans. Vult. 3. Confil. Marpurg. 30. num. 18. unde & in terminis investitura relationem etiam dispositivam nihil operari, nisi relatum appareat, probat Rosenthal. in tract. feud. c. 6. concl. 69. num. 11.

III.

Relatio ubi ad plura fieri potest, inspicitur ubi magis ratio vel causa dicter. Dom. in cap. perpetuo num. 13. de postul. Prælat. Corn. confil. 5. num. 7. lib. 2. & confil. 160. num. 4. lib. 3. Ruin. confil. 121. num. 9. lib. 2. Tiber. Decian. 3. confil. illustr. conf. 9. num. 3.

IV.

Relativum substantiæ determinat suum antecedens non solum quantitate, sed etiam in tempore. l. à filio 15. §. 1. ff. de alim. legat. etiamsi simpliciter fiat, d. l. 15. l. 13. pr. ff. de fund. instruct. alii non refert eandem substantiam in specie, sed omnino similem vel eandem in genere, l. vinum 23. ff. de rebus credit.

V.

Relatio simpliciter & generaliter facta ad certa, non ad incerta refertur debet. l. Sejo 10. §. Medico 1. de annuis legat. quia per eam referens certificatur. l. refert. 5. C. de fals. caus. adjet.

VI.

Relatio ad omnia præcedentia est trahenda, ubi non apparet diversitatis ratio, cur ad unum magis quam ad aliud tacite derogationis vel di-

spensationis extensio fieri debeat, Cravett. conf. 958. numer. 30. per l. 3. §. filius 2. ff. de liber. & posthum. l. talis scriptura 30. in fin. ff. de legat. 1. l. si tibi pure 54. ff. de legat. 3. l. Aurelius 28. §. testamentum 5. ff. de liberat. legat. l. fin. ibique Bart. ff. de reb. dub. pertinetque ad omnia præcedentia, de quibus dictum est, Cravett. conf. 333. n. 1. & quidem principaliter, non enunciative vel incidenter, Cravett. conf. 805. num. 9. nisi relatio aperte fiat ad omnia & singula, idem Cravett. 668. num. 11. vers. non alienum ab his, & confil. 603. num. 8. Johannes Goedd. 1. conf. Marp. 26. num. 196. vel nisi absurdum, vel contrarietas inde resultaret Abb. Panorm. in cap. secundo requiris, de appellat. Berous conf. 148. Videretur super dubio. num. 22. vol. 1. Pantiichman. 1. quasi, pract. 21. num. 86. cum relatio ad ea nunquam fiat, ubi cum relatione absurditas adduceretur, Alex. 1. conf. 48. Umm. in coroll. disp. 18.

VII.

Relatio fit ad id, quod fieri debuit, non quod factum est, argum. l. 11. ff. de iustit. & jur.

VIII.

Præses provinciæ in publicis non potest solus causam referre, sicut in privatis, Brunnem. ad l. 5. C. de Legation.

IX.

Destructio unius termini correlativi totam relationem destruit, Everh. in Top. loc. à correlativis num. 4. Hottm. lib. 3. dialect. c. 17. M. Stephan. lib. 1. dial. jur. cap. 13. n. 6. & lib. 2. loc. 31.

Intellige scilicet in correlatis, quæ habent naturam partium; secus enim est, si correlatorum quodlibet habeat naturam totius, vide Richter. disp. 7. thes. 2. lit. L.

X.

Relatio fieri debet ad proxima & immediata, l. si idem 11. §. fin. ff. de iurisd. l. talis scriptura 30. §. fin. de legat. 1. c. secundo requiris 41. de appellat. Jason. in d. l. si idem, de iurisd. l. de legat. præstand. ubi gloss. §. 1. verb. ex variis caus. 15. Insist. de rer. divif. Pantiichm. 1. quasi. 21. num. 30. Bertazol. 1. consult. decif. conf. 62. num. 32. si nimirum ad alia remota incommode referatur, hæres meus 100. §. uxori 2. ibiq. Baldus ff. de legat. 3. l. 1. C. de liber. præterit.

Limita (1.) secus esse, quando dispositio redderetur inutilis; tunc enim, ne absurdum sequeretur, relatio fieri debet ad remotiora, Bartol. in l. talis scriptura, in fin. prima oppositionis. ff. de legat. 1. & ibid. Jason. num. 39. per l. cum vulgari 4. & ibi gloss. Bartolus & alii de dot. præleg. Roman. confil. 94. col. pen. & conf. 112. Cardin. in confil. 49. num. 3. & confil. 68. Jason. in l. si creditori. notab. 5. ff. de legat. 1. Cravett. confil. 623. num. 7. & confil. 733. num. 19. vel (2.) quando aliàs restringeretur favor familiæ, Ant. Glavatin. com. 3. confil. illustr. 1. numer. 24. vel (3.) quando præsumpta testatoris mens & voluntas repugnaret, Socinus jun. confil. 81. num. 19. & 20. lib. 3. Jacob. Menochius in confil. illustr. 12. n. 53. vol. 2. in 4.

XI.

Relatio ad id fieri debet, cui magis verba conveniunt, & accommodari possunt, l. Gallus 29. §. 1. de liber.

de liber. & possib. cum multis, per Cravett. congestis in consil. 762. num. 20. vol. 5. nec facienda est ad eam partem, ubi per eam induceretur repugnantia vel contrarietas. gloss. in l. si idem cum eodem. §. fin. de juris dict. Bald. consil. 357. Clausula lib. 4. Alexand. consil. 48. col. pen. circ. fin. vers. item illud quod dicit. lib. 1. consil. 213. lib. 3. vel quando verba remanerent superflua & sine effectu operandi, ut in specie perpendit Cravett. consil. 623. num. 17. lib. 4. vide Danth. Sogar. in consil. illustr. §. num. 26. volum. 3. in 4.

XII.

Quod juris est in uno correlatorum, idem quoque juris est in utroque, l. 8. de his qui sui vel al. jur. vid. supr. lib. 3. c. de correlativis.

XIII.

Relativum operatur id, quod expressio priorum nominum, Bald. in l. fin. C. de impub. & al. subtit. col. 2. vers. secundo oppono. & facit in dubio speciale relationem, non generalem. idem Bald. d. loc.

XIV.

Relativum junctum verbo futuri temporis facit conditionem l. Stribum qui meus 6. ubi Jafon. num. 2. ff. de legat. 1. l. si quis fundum 37. & ibi Bart. ff. de contrah. empt. l. 1. de peric. & commod. rei vend.

Intellige nimirum distributive, non collective, Bart. in l. debitor. §. verisimile. notab. 1. de contrah. empt. in verb. quod natum erit, id est, quatenus natum erit. Alex. consil. 26. p. 4. Francisc. Aret. in l. qui libris. de vulg. & pupill. subtit. l. si quis 17. §. differentia 1. de acquir. possess. col. 2. l. quidam 132. §. filiusfamil. 1. de V. O. l. si ita quis eod. tit. & in d. l. Stribum. de legat. 1. Bald. in l. si quis ita. de hered. instit. in 1. oppos. potest (2.) intelligi etiam verum in relativo quantitatis. Secus vero in relativo substantiae, Bart. in l. si Titius. §. 1. ff. de legat. 2. latissime in d. l. Stribum qui meus. de legat. 1. vide tamen & Zasium ad l. si ita quis promiserit in princ. num. 9. de V. O. ubi ait, quod licet relativi natura sit facere conditionem, tamen ad junctum relativum purae obligationi accidentaliter, scilicet ad tempora exigendi, non facit conditionem: quia facultas exactionis forte est in manu creditoris, postquam pura est obligatio.

XV.

Relativum incertae rei adjectum facit conditionem, Bald. in l. 2. in 1. oppos. C. de fals. caus. adject.

XVI.

Relativa duo cum in eadem oratione, quorum primum est sine copula, secundum cum copula, secundum non restringit, sed ampliat. Martin. Laudens. in l. omnes populi. ff. de justit. & jur. Jafon consil. 97. num. 3. volum. 1.

XVII.

RELATIVUM est in referente cum omnibus suis qualitatibus, l. affe toto 77. ff. de hered. instit. l. si ita scripsero 38. de condit. & demonstr. l. ait Pretor. §. §. 1. ff. de re judic. [l. Theopompus 14. de dot. prelegat. l. institutio talis 10. ff. de condit. inst. l. in

testamento 31. ff. de condit. & demonstrat. l. ait Pretor §. §. 1. de re judic. l. hac venditio 7. §. 1. de contr. empt. Bartolus in l. 1. ff. de receptat. & in l. servum. §. fin. num. 5. ff. de legat. 2. Paris. consil. 39. num. 13. vol. 1. Laurent. Sylvan. consil. 69. num. 5. vol. 2.] Decius consil. 47. num. 2. & consil. 647. num. 3. Romanus consil. 30. In proposita consultatione. num. 14. & consil. 305. num. 6. Cravetta consil. 45. num. 4. Socin. consil. 27. n. 12. & consil. 62. n. 24. lib. 4. Paris. consil. 25. n. 40. & 50. vol. 1. Gozadin. consil. 31. n. 2. Natt. consil. 204. n. 12. Neviz. consil. 40. n. 3. Tiraq. de Leg. connub. gloss. 7. n. 183. & 187. Menoch. consil. 1. num. 83. & consil. 150. n. 42. & consil. 247. num. 32. & consil. 19. num. 47. & consil. 539. num. 1. Becc. consil. 78. num. 37. vol. 1. Bardel. consil. 21. numer. 32. vol. 1. Surdus consil. 105. num. 30. & consil. 200. n. 5. & consil. 362. num. 8. & decis. 212. num. 14. & decis. 291. numer. 17. & 18. Gutier. consil. 18. numer. 56. cum seq. Brunor. à Sole in locis communib. verb. relatio §. Cald. Pereira de potest. elig. cap. 16. numer. 17. & 33. BoBADIL. in sua politica, lib. 1. cap. 4. num. 22. Mantica decis. 137. num. 5. Stephanus Gratianus discept. forens. tom. 3. cap. 501. num. 16. & 17. Cevall. commun. contr. commun. tom. 4. quest. 905. numer. 13. & 14. Josephus Sesse Aragonia decis. 115. numer. 74. Caesar. Argel. de contradict. legit. quest. 10. num. 87. Benedict. Egid. in repet. l. ex hoc jure. ff. de justit. & jur. p. 1. cap. 8. num. 91. vers. nihilominus. Campan. in divers. Juris Canon. rubr. 12. cap. 7. num. 27. prope fin. Mar. Antonin. var. resolut. lib. 2. resolut. 59. cas. 16. Rot. decis. 35. num. 6. & decis. 187. num. 7. & decis. 457. num. 2. apud Farinac. p. 1. recent. & decis. 373. num. 6. & decis. 447. num. 5. p. 2. recent. Sebastian. de Medices de Reg. Jur. reg. 10. per tot. Vincentius Caroc. de excuss. bonor. part. 7. quest. 17. num. 11. Osvald. in Donell. lib. 27. cap. 6. lit. M. & N. Sigismundus Scaccia de commerc. §. 7. gloss. 3. numer. 28. [Referens enim accipit interpretationem ex relato, & relationis vigore quicquid continebatur in relato, dicitur quoque contineri in referente, Cravett. l. Consil. 45. num. 4. per d. l. affe toto. de hered. instit. cum dubium non sit principale illud esse, ad quod fit relatio: non autem id, quod sese ad illud refert, nec referens absque relato consistere, aut alicujus rei fidem facere queat, Cephal. consil. 200. num. 7. arg. Autb. si quis in aliquo. C. de edend. l. 2. C. de fid. instrum. Quare principale ab accessorio & minus principali declarationem recipere, haudquaquam ratio-

(T)

nis

nis est, Coras. in l. admonendi, in pralud. num. 29. de jurejur. per l. ex pupillari 44. de vulg. subst. Treutler. 1. conf. 12. num. 4. & seqq. Quinimo relationis ea est natura, ut omnes relati qualitates secum trahat, prout trad. Paris. conf. 19. numer. 68. & conf. 80. num. 49. vol. 2. Gravett. conf. 88. num. 3. Socin. jun. conf. 170. num. 33. vol. 2. Ruin. conf. 183. num. 1. vol. 2. ac referens secundum relati naturam reguletur. Auth. si quis in aliquo. C. de edend. Cacheran. decis. Pedemont. 110. numer. 3. Vult. 1. conf. Marp. 15. n. 21. & relatio relatum ponat in referente, quale est relatum non aliud, nec aliter, nec alterius juris. Argentræus in consuet. Britan. art. 418. gloss. i. n. 6.]

Amplia, ut verè, propriè, & naturaliter, non per fictionem relatum sit in referente, Sebast. Medices d. reg. 10. num. 7. Vincent. Caroc. sing. 302. Robles de represent. lib. 2. cap. 11. num. 33. & cap. 26. num. 45. & cap. 29. num. 21. Rota decis. 405. num. 1. part. 1. in posthum. Farinac. alias p. 3. recent. ubi quod relatum stat in referente cum suis qualitatibus, idem est ac si in relato fuisset expressum omne id, quod in referente expressum est, Farinac. d. loc. & decis. 732. num. 3. ubi quod relatio intelligenda est secundum qualitates in relato expressas, & decis. 238. numer. 2. & 5. ubi quod relatio debet fieri ad proximiora, & quod non sit ad omnia superius expressa, quando resultat aliquod incompatible, vel quando per eum sequitur effectus contrarius extensioni disponentis.

Extende, in tantum relatum esse in referente, ut dicatur pars referentis, Alexand. conf. 35. Viso processu. num. 8. lib. 4. Cardin. Tusch. pract. conclus. tom. 6. lit. R. conclus. 129. num. 2. & in terminis referens censeatur continere idem quod est in termino relato, Socin. conf. 77. in presenti. num. 6. & conf. 89. In causa. num. 9. lib. 1. & conf. 188. Visa Bulla. num. 3. & seq. vers. Ex quibus. lib. 4. & paria sint aliquid nominatim exprimi, vel per relationem, Paris. conf. 122. Clarissimus. col. 2. num. 3. & seq. lib. 1. ubi dicit hoc verum, maximè quando relatio est certa, quia non potest fieri, nisi ad unum certum, & conf. 2. num. 51. & seq. lib. 3. Castrenf. consil. 81. in fin. l. 1. [Hinc est quod docuit Baldus in l. quilibet. §. hac verba, in fin. de vulg. subst. quod persona, quæ nominatim atque ita singulariter exprimi debet, si per relationem demonstretur, nominatim expressa dicatur, quem secuti Alexand. in l. fin. C. de hered. institut. & ibid. Ja-

son num. 12. vide & Ruin. conf. 29. ita etiam dicimus, quod à pari procedant aliquid esse certum per se, vel per relationem ad aliud, per tradita à Dd. in l. ubi 75. §. illud. ff. de V. O. Decius in l. actum. num. 3. ff. de reb. credit. Socin. sen. conf. 96. num. 14. vol. 4. & respondit post alios Paris. conf. 25. num. 45. vol. 1. quod investitura concessa relatione facta ad antiqua dicatur expressè & verè concessa, maximè cum in investituris hoc sit regulare, ut semper secundum primam investituram intelligantur, Wesenb. conf. 2. num. 8. adeò ut licet expressè fiat ejus relatio, tacitè tamen semper insit: ejusque clausulæ & qualitates omnes in sequentibus investituris inesse & repeti intelligantur, Wesenb. dict. loc. Quinimò relatum dicitur considerari in referente, & secundum tempus, & locum, & solennitates, quia natura relationis est natura veritatis patentis ex conjunctione duarum scripturarum, adeò ut quicquid continetur in termino si fiat relatio, dicatur verè contineri in termino referente, prout probant Decianus consil. 48. num. 14. vol. 5. per l. ait Prator. §. si judex 1. ff. de rejudic. Baldus conf. 212. vol. 5. Decius conf. 647. num. 2. & conf. 673. col. 1. quibus accedit Castrenf. conf. 283. col. 7. vers. bis visis. vol. 3. ubi inquit: Quod licet relatio sit relativum substantiæ, non tamen facit relationem ad solam substantiam sui antecedentis, sed etiam ad omnes conditiones, qualitates, modos & tempora, ad quæ disponens se refert, quem sequitur Rolandus à Valle conf. 58. num. 23. vol. 3. ubi dicit, quod verba universalia restringantur per relationem, quam esse naturam relati, ut restringat dispositionem universalem præcedentem, refert Tiberius Decianus in conf. 72. num. 35. volum. 3.]

Et ideò relatio restringitur, & limitatur ad illud, quod in relato continetur tantum, Decius conf. 63. sub numero 6. vers. nec obstat. Rimin. conf. 34. numer. 6. Carolus Bardel. conf. 61. num. 42. Joseph Sesse Aragon. decisio. 125. num. 41. & decis. 185. num. 110.

Et referenti non creditur, nisi constet de relato. d. l. asse to. Authent. si quis. C. de edendo. l. in testamento 31. de condit. & demonstr. Gail. 2. observat. 1. num. 15. Surdus conf. 5. num. 57. Mar. Antonin. variar. resolut. lib. 1. resolut. 38. num. 5. & resolut. 64. num. 7. & lib. 2. resolut. 8. numer. 12. Sebastian. Medices d. Reg. 10. numer. 3. Stephanus Gratianus discept. forens. tom.

tom. 4. cap. 693. num. 2. & 3. Robles d. lib. 2. cap. 14. num. 36. & 39. Illud enim fialiter se habet, dispositio referens tanquam erronea corrigit, & non attenditur, Decius d. consil. 63. Menoch. conf. 1. num. 96. Octav. Glorit. resp. 12. num. 24. licuti etiam cessare perhibetur, cum absurdum inde resfultaret. Menoch. lib. 2. arbitr. judic. cas. 64. num. 11. Jason in l. talis scriptura. num. 38. de legat. 1. Decius consil. 195. col. penult. vers. quartus. Alexand. 1. cons. 48. Umm. in corollar. disput. 18.

CAP. XXXII. Relaxatio.

Relaxatio vinculum præsupponit, cap. ad disfolvendum 13. de desponsat. impub. l. si de cem 48. de V. O. Nat. tom. 3. cons. 49. num. 4. Est enim relaxare in pristinum statum reponere, c. si annum 3. de judic. in 6.

De Relegatione vid. Exilium.

CAP. XXXIII. Religio.

Axioma 1.

Religio est fulcrum, columna & fundamentum Reipublicæ, quo substracto & ipsam concidere, commoto & ipsam nutare necesse est, Arniseus lib. 2. de Majest. c. 1. n. 369. ratio, quia primum omnium in Republica functionum. Aristot. lib. 7. politic. cap. 8. Unde religione nihil majus & sublimius esse dixit Ambrosius ad Valent. Imp. lib. 1. cap. 1. ejus constituendæ jus ad Majestatem pertinere, eique adimi nullo modo posse monstravit Arniseus d. lib. 2. de Majest. d. cap. num. 9. & cap. 6. num. 1. Qua de causa etiam Imperator ante omnia curare debet, ut per omnia superni numinis religionem tueatur, l. unic. C. nemini licet. sig. salu. Christ cum nihil occasui magis subiaceat, quam vera religio, l. inter claras 8. C. de Summ. Trinit. quam generaliter consideratam Jurisgentium esse desumitur ex l. 2. de justit. & Jur. cum omnibus gentibus sua sit religio, si nimirum illud generale axioma species, Deum religiosè colendum esse: vera enim religio hujus juris non est, sed solius divini, abstrusa & abscondita etiam rationi naturali, nisi divinitus reveletur, Psal. 147. vers. 19. & 20. Johan. 1. vers. 18. Paulus ad Roman. 16. vers. 25. Ephes. 1. vers. 9. Just. Meier. ad l. 9. de Leg. Rhod. Quomodo Imp. sit mundi Dom. cap. 6. lit. c. Quapropter divinitas cum diversis patiatur religiones, nos unam inquit Theodor. Cassiodor. epist. 26. lib. 1. variar. Epist. imponere non debemus, neque etiam ob diversitatem religionis jura pacis sunt infringenda, vide Synodum Sandomirens. de anno 70. sed potius ista religionis varietas toleranda, non reprobanda. Francisc. Bald. cons. Paris. apud Jean. Francois le petit histor. Belgic. pag.

79. lib. 1. Lyser. in duell. Clesel. Springer. de pac. Religionis, cap. 7. possunt enim esse boni cives, etiam si minus boni Christiani. Hinc sancte & pie Imp. Marcianus sub anno 452. edicto scripsit publico: Nostra clementia nulli penitus necessitatem imponi præcepit, quatenus aut subscribat, aut consentiat, si noluerit; non enim terrore aut violentiâ aliquos trahere volumus ad viam veritatis, inquit Goldastus consil. Imp. tom. 3. pag. 604. quia summa est ratio, quæ pro religione facit, l. 43. ff. de Relig. latè Guilhelm. Boeckel. in tract. de publ. judic. disquisit. coron. pag. 314.

II.

Religionis favor attendendus est, cap. ult. extr. de conversat. infidel. l. 43. ibi: summa ratio est quæ pro religione facit. de religios. & publica utilitas, cap. ult. extr. qui fil. sine legitim. religionis enim favore sit, quod alias non fieret, cap. significasti 18. extr. de homicid. cap. cum 2. extr. de eo qui fur. ita hujus favore mitius agi cum aliquo, textus est in cap. ex literarum 2. extr. qui Cler. vel voventes. ita religionis favore cum aliquo dispensari patet in cap. ex literarum 2. extr. de Apostat. ita religionem etiam humanitati præferri debere, textus est in l. 3. §. 2. Cod. de his qui ad Eccles. conf. l. 27. de condit. instit.

III.

Religionis causam non decet obtendere ad id, quod plane est iniquum, l. sunt persone 43. de Religiosis. l. penult. in quibus causis pign. tacit. contrab. ubi Mornac. Nemo igitur potest officium publicum deferere sub specie Religionis, l. 26. C. de Decur. Perez. eod. tit. n. 44.

IV.

Ea, quæ religiosis adherent, religiosa sunt l. quæ religiosis 34. ff. de rei vind. Lud. Gom. ad S. item Serviana. de act. num. 30.

CAP. XXXIV. Relutio.

Axioma 1.

Quoties jus relucendi simpliciter reservatum, toties præscribitur triginta annis. Quia ejusmodi conventio inducit actionem personalem, quæ venditor potest compellere emptorem ad retrovendendum & rem restituendam l. 1. C. de pact. inter emt. & vend. Zoes. ad ff. in tract. de Retra. l. 32. actioni autem personali triginta annis regulariter præscribitur l. 3. C. de præscript. 30. vel 40. annor.

II.

Quoties conventum, ut relutio quocunque tempore debeat esse licita, toties etiam post triginta annos est permessa l. 31. §. 22. ff. de Edil. Edict. quia sic renunciatum est præscriptioni; hinc emptor vi pacti adjecti semper est in malâ fide, unde non præscribitur ullo tempore. Cap. 2. de Reg. Jur. in sexto.

(T) 2

CAP.